

NOOTTEKST

GEBRUIK VAN AVG RECHTEN VOOR NIET AVG-CONFORME DOELEINDEN: RECHTSMISBRUIK?

Anouk Focquet, Sofie Deprez en Julie Mannekens
Advocaten bij Faros

1 SAMENVATTING VAN DE FEITEN EN RECHTERLIJKE UITSPRAAK

Op 1 december 2021 sprak het Marktenhof zich in beroep uit (hierna het “**Arrest**”¹) over de beslissing ten gronde nr. 66/2021 van de Geschillenkamer van de Belgische Gegevensbeschermingsautoriteit (“**GBA**”) van 4 juni 2021 (hierna de “**Beslissing**”²).

Beslissing GBA: De Beslissing betrof de klacht van een boekhouder die bij de FOD Financiën verschillende verzoeken om informatie, inzage, rectificatie en beperking van haar persoonsgegevens had ingediend naar aanleiding van de vermelding van haar naam in diverse dossiers betreffende fiscale onderzoeken ten aanzien van belastingplichtigen. De boekhouder was van oordeel dat zij ten onrechte als stroman werd vermeld in de betrokken dossiers. Na een eerste keer inzage te hebben verleend, weigerde de FOD Financiën verder op haar verzoeken in te gaan. In haar beslissing legde de Geschillenkamer de FOD Financiën onder meer het bevel op om alsnog gevold te geven aan het verzoek om informatie, inzage en rectificatie (dit laatste in de vorm van een andersluidende verklaring).

Arrest Marktenhof: In beroep tegen de Beslissing liet de FOD Financiën onder meer gelden dat de betrokken boekhouder haar klachtenrecht (bij de GBA) had misbruikt, aangezien haar klacht in werkelijkheid een neven-geschil was bij een ruimer fiscaal geschil. Zij trachtte volgens de FOD Financiën de fiscale implicaties van de kwalificatie als ‘stroman’ beslecht te zien via de regels van de AVG en niet via de regels uit het fiscaal recht. De FOD Financiën argumenteerde dat dat niet de finaliteit is van het klachtenrecht onder de Algemene Verordening Gegevensbescherming (“**AVG**”) en dat de GBA de klacht aldus had moeten seponeren omwille van rechtsmisbruik.

Het Marktenhof volgde de FOD Financiën hierin. Het oordeelde dat ook al zou de nationale wetgever niet expliciet een beperking hebben opgelegd aan het recht op informatie, inzage, rectificatie en beperking, nog steeds het algemeen beginsel van het rechtsmisbruik moet worden toegepast. De Geschillenkamer moet bijgevolg – overeenkomstig het zorgvuldigheidsbeginsel – minstens onderzoeken of de klachtenprocedure niet wordt misbruikt voor een ander doel dan waarvoor deze eigen bedoeld is.

In casu stelde het Marktenhof vast dat de boekhouder de klacht bij de GBA had gebruikt om informatie te bekomen of er lastens haar al dan een niet een fiscaal onderzoek werd gevoerd (een zogenaamde *Fishing Expedition*). Daarmee had zij het klachtenrecht aangewend voor een ander doel (i.e. gegevens van fiscale aard verkrijgen vanwege de overheid die mogelijk tot vervolging voor fiscale inbreuken zou kunnen overgaan en het trachten deze informatie te laten wissen) dan waarvoor het klachtenrecht is bedoeld (i.e. het stoppen van een inbreuk op de AVG). Dit vormt rechtsmisbruik.

De GBA liet in haar jaarverslag van 2021 weten dat zij tegen de beslissing van het Marktenhof een voorziening in cassatie heeft ingesteld.³

¹ Marktenhof 1 december 2021, 2021/AR/1044.

² Geschillenkamer van de GBA 4 juni 2021, nr. 66/2021, beschikbaar op www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/beslissing-ten-gronde-nr.-66-2021.pdf.

³ GBA, *Jaarverslag 2021*, beschikbaar op www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/jaarverlag-2021.pdf, p. 47.

2 COMMENTAAR

2.1. INLEIDING

In het Arrest past het Marktenhof voor het eerst het algemeen rechtsbeginsel van het rechtsmisbruik toe in de context van het gegevensbeschermingsrecht. Concreet oordeelde het Marktenhof dat – in de gegeven omstandigheden – er sprake was van (rechts)misbruik van het klachtenrecht voorzien in artikel 77.1 AVG aangezien het klachtenrecht werd aangewend voor een ander doel dan waarvoor het voorzien is in de AVG.

Het Arrest lijkt dan wel (voorlopig) een *unicum* te zijn in België, in andere lidstaten bestaat er reeds heel wat rechtspraak over het (rechts)misbruik van de subjectieve rechten voorzien in de AVG, in het bijzonder over het misbruik van het recht op inzage voor doeleinden anders dan voorzien in overweging 63 AVG.

Deze noot analyseert de toepassing van de figuur van het rechtsmisbruik op het recht op inzage aan de hand van het Arrest van het Marktenhof en verschillende van deze buitenlandse uitspraken.

2.2. RECHT OP INZAGE

Artikel 15, lid 1 AVG kent betrokkenen het recht toe om hun persoonsgegevens in te zien.⁴ Dit recht stelt betrokkenen in staat om zich eenvoudig van de verwerkingen van hun persoonsgegevens te vergewissen en de rechtmatigheid van deze verwerkingen te controleren.⁵ De GBA beschouwt dit recht op inzage als een ‘toegangspoort’ voor de uitoefening van andere rechten. Met de informatie en/of een kopie van hun persoonsgegevens die worden verkregen uit een dergelijk verzoek, kunnen betrokkenen namelijk indien nodig hun andere rechten onder de AVG uitoefenen. Dit maakt dat elke beperking aan het recht op inzage restrictief moet worden uitgelegd.⁶

Betrokkenen moeten een verzoek om inzage niet motiveren. Ook de reden waarom een betrokkene inzage vraagt in zijn/haar persoonsgegevens is in principe irrelevant. Het uitgangspunt is dan ook dat een verzoek om inzage niet geweigerd kan worden wanneer een betrokkene inzage wenst in bepaalde documenten om deze vervolgens (in een procedure) te gebruiken tegen de verwerkingsverantwoordelijke.⁷ Dit gezegd zijnde, kan het recht op inzage wel worden beperkt als een verzoek om inzage kennelijk onredelijk of buitensporig is.⁸ De bewijslast ligt bij de verwerkingsverantwoordelijke⁹ en moet steeds geval per geval worden beoordeeld.¹⁰

In dit verband bepaalt de EDPB in haar ontwerp richtsnoeren dat misbruik van artikel 15 AVG als weigeringsgrond kan worden ingeroepen wanneer een betrokkene buitensporig gebruik maakt van het recht op inzage met als enige intentie om schade toe te brengen aan de verwerkingsverantwoordelijke.¹¹ De EDPB is van oordeel dat er eveneens sprake is van een buitensporig verzoek wanneer een verzoeker zijn recht op inzage uitoefent, maar tegelijkertijd aanbiedt om dit verzoek in te trekken in ruil voor een vorm van voordeel van de verwerkingsverantwoordelijke.¹²

Naast deze weigeringsgronden (‘kennelijk onredelijk’ of ‘buitensporig’) die uitdrukkelijk zijn voorzien in de AVG, doet ook het algemeen rechtsbeginsel van het verbod op rechtsmisbruik zijn intrede als grond tot weigering van een verzoek tot inzage. Deze toepassing vindt enerzijds steun in overweging 4 AVG. Deze overweging stelt dat

⁴ Voor meer informatie over het recht op inzage zie A. Focquet (ed.), S. Deprez en J. Mannekens, *Gegevensbescherming*, Leuven, Lea Uitgevers, 2022, p. 111-117.

⁵ Overweging 63 AVG.

⁶ Geschillenkamer van de GBA 9 februari 2021, nr. 15/2021, beschikbaar op www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/beslissing-ten-gronde-nr.-15-2021.pdf, punt 141.

⁷ EDPB Richtsnoeren 01/2022 (versie voor publieke consultatie), punten 13 en 187.

⁸ Artikel 12, lid 5 AVG.

⁹ *Ibid.*

¹⁰ EDPB Richtsnoeren 01/2022 (versie voor publieke consultatie), punt 174.

¹¹ *Ibid.*, punt 186.

¹² *Ibid.*, punt 188.

het recht op bescherming van persoonsgegevens geen absolute gelding heeft, maar moet worden afgewogen tegen andere grondrechten, vrijheden en beginselen erkend in het Handvest en verankerd in de Verdragen. Zowel het Handvest als het EVRM verankeren expliciet het verbod van misbruik van recht.¹³ Bijgevolg kunnen (minstens in een latere procedure voor de GBA) de onderliggende motieven van de betrokkene wel degelijk relevant zijn om na te gaan of de uitoefening van het recht op inzage in bepaalde omstandigheden als rechtsmisbruik kan worden beschouwd.

2.3. RECHTSMISBRUIK

Het Hof van Cassatie erkende het verbod van rechtsmisbruik reeds als algemeen rechtsbeginsel in 1971.¹⁴ Dit algemeen rechtsbeginsel verbiedt de uitoefening van een recht op *“een wijze die kennelijk de grenzen te buiten gaat van de uitoefening van dat recht door een voorzichtig en bezorgd persoon”*.

Om van rechtsmisbruik te kunnen spreken, zo verduidelijkt het Hof van Cassatie, moet rekening worden gehouden met de wijze waarop het recht wordt uitgeoefend of de omstandigheden waarin het recht wordt uitgeoefend.¹⁵ Wie een recht heeft, mag dit recht dus niet op om het even welke wijze of in om het even welke omstandigheden uitoefenen.

Door het woord *“kennelijk”* in de omschrijving op te nemen, geeft het Hof van Cassatie aan dat er enige terughoudendheid aan de dag moet worden gelegd bij de beoordeling van rechtsmisbruik.¹⁶ Het komt in principe immers aan de burger toe om te bepalen op welke wijze hij een recht uitoefent en welke afweging hij daarbij maakt tussen de verschillende belangen. Deze appreciatiebevoegdheid moet worden gerespecteerd.¹⁷ Enkel een marginale toetsing is toegestaan indien de gekozen uitoefeningswijze ‘kennelijk’ de normale uitoefeningswijze te buiten gaat.

Het Hof van Cassatie heeft in het verleden de toepassing van het verbod van rechtsmisbruik reeds aanvaard wanneer iemand zijn recht uitoefent met het uitsluitende oogmerk om te schaden, op de meest schadelijke wijze bij eenzelfde nut, zonder redelijk en voldoende belang, op een onevenredige wijze, of op een wijze die objectief gezien onverenigbaar is met vroegere gedragingen die rechtmatige verwachtingen hebben gewekt.¹⁸ Ook indien een rechtsregel wordt aangewend in strijd met het doel waarvoor zij is ingesteld, kan dit volgens het Hof van Cassatie rechtsmisbruik inhouden. Zo oordeelde het Hof van Cassatie dat er sprake is van rechtsmisbruik wanneer de hernieuwde wettelijke samenwoning louter is ingegeven om de kwijtschelding van schulden te verkrijgen ten gevolge van de verschoonbaarverklaring in het kader van een faillissement.¹⁹

2.4. RECHTSMISBRUIK IN HET GEGEVENSBECHERMINGSLANDSCHAP

Zoals aangegeven in de inleiding, is het Arrest van het Marktenhof in Europa zeker niet de enige uitspraak over rechtsmisbruik van de uitoefening van de rechten die de AVG toekent aan betrokkenen.

¹³ Artikel 54 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en artikel 17 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

¹⁴ Cass. 10 september 1971, Arr.Cass. 1972, 31.

¹⁵ Cass. 27 januari 2020, C.19 0020.N; Cass. 19 december 2019, C.19 0127.N; Cass. 23 mei 2019, C.16 0474.F; Cass. 6 januari 2011, Pas., 2011, 44; Cass. 9 maart 2009, Pas., 2009, 689.

¹⁶ S. Stijns, *Verbindenissenrecht*, Boek I, Antwerpen, Intersentia, 2019, punt 91; J. Valaers, “Rechtsmisbruik begrip, grondslag en legitimiteit” in J. ROZIE, S. RUTTEN en A. VAN OEVELEN (eds.), *Rechtsmisbruik*, Antwerpen, Intersentia, 2015, punt 28.

¹⁷ J. Valaers, “Rechtsmisbruik begrip, grondslag en legitimiteit” in J. ROZIE, S. RUTTEN en A. VAN OEVELEN (eds.), *Rechtsmisbruik*, Antwerpen, Intersentia, 2015, punt 28.

¹⁸ M. Meirlaen, “Verbod van rechtsregelontduiking, *fraus omnia corrumpit* en het verbod van rechtsmisbruik (deel 2)”, *NjW*, 18 april 2018, nr. 380, punt 42.

¹⁹ Cass. 15 februari 2019, AR C. 18.0428.N, RW 2019-20, 263.

Zo oordeelde de Rechtbank Midden-Nederland in een zaak dat het doel van de verzoeker bij zijn inzagerecht niet het controleren van de juistheid en rechtmatigheid van zijn persoonsgegevens was zodat er evident sprake was van misbruik van recht.²⁰ Concreet kaderde het verzoek om inzage in lopende onderzoeken door KPMG naar onregelmatigheden bij de verzoeker. Volgens de rechtbank was de werkelijke beweegreden van de betrokkene het verkrijgen van nieuwe informatie die kon worden aangewend in de verdediging van de verzoeker in straf- en civielrechtelijke procedures ingesteld tegen en door de verzoeker. Dit bleek uit de reden die de verzoeker zelf aangaf in zijn verzoekschrift (*“om aan te tonen dat de organisatie en betreffende accountants in strijd met de toepasselijke wet- en regelgeving hebben gehandeld en de omvang van dit onrechtmatig handelen te kunnen vaststellen in verband met een potentiële schadeclaim”*) evenals uit het feit dat de opgevraagde documenten ook het voorwerp uitmaakten van lopende procedures of deel uitmaakten van het juridisch dossier van de tegenpartij. Uit het principe dat een inzageverzoek niet moet worden gemotiveerd, volgt volgens de rechtbank niet dat een dergelijk verzoek nooit rechtsmisbruik kan opleveren. Hieruit volgt evenmin dat het doel waarmee inzage wordt gevraagd (in het geheel) niet relevant is. Het recht op inzage zal volgens de Rechtbank moeten wijken voor feiten en omstandigheden waaruit volgt dat dit recht wordt misbruikt.

In Duitsland oordeelden verschillende rechtbanken dat verzoeken tot inzage terecht werden geweigerd, aangezien deze uitsluitend waren ingediend met het oog op het verkrijgen van informatie om uitkeringen aan te vechten. Dergelijk belang lag volgens de betrokken rechtbanken ver van de doeleinden van het recht op inzage zoals vooropgesteld in overweging 63 AVG (i.e. het kennismaken van verwerkingen van persoonsgegevens en het controleren van de rechtmatigheid hiervan). De rechtbanken wezen de desbetreffende verzoeken af op basis van verschillende gronden, zoals buitensporigheid²¹, een inbreuk op het principe van goede trouw²² en ook rechtsmisbruik²³.

Verder zijn verschillende uitspraken uit Nederland interessant waarin rechtsmisbruik wordt vastgesteld op basis van het (latere) procesgedrag van de verzoeker. Volgens de betrokken rechtbanken bleek uit dergelijk procesgedrag dat het recht op inzage op zo een (onredelijke) manier werd uitgeoefend ten aanzien van de verwerkingsverantwoordelijken dat redelijkerwijs enkel het achteraf aanvechten (met het oog op het verkrijgen van dwangsommen) voor het niet (tijdig) beantwoorden van de verzoeken als werkelijk doel diende te worden weerhouden.²⁴ Zo oordeelde de Rechtbank Limburg dat een betrokkene die nalaat te antwoorden op herhaalde verzoeken om zich te identificeren en die vervolgens alsnog een rechtsmiddel aanwendt voor het niet tijdig beantwoorden van zijn verzoek om inzage, met kwade trouw handelt en misbruik maakt van zijn inzagerecht.²⁵

Het uitgangspunt blijft dat terughoudend met de figuur van rechtsmisbruik moet worden omgegaan. Wanneer het beweerde rechtsmisbruik de vorm aanneemt van de uitoefening van een recht voor een ander doel, moet volgens Nederlandse rechtspraak dergelijke uitoefening voor een ander doel evident en aantoonbaar zijn. Zo oordeelde de Rechtbank Rotterdam in een zaak dat er geen sprake was van rechtsmisbruik, aangezien niet zonder meer kon worden geconcludeerd dat het de verzoeker niet daadwerkelijk te doen was om conform het doel van de AVG kennis te nemen van de (wijze van de) verwerking van zijn persoonsgegevens door de verwerkingsverantwoordelijke. Het feit dat de verzoeker de eventueel verkregen persoonsgegevens in een andere procedure zou gebruiken, maakte op zichzelf niet dat er sprake was van rechtsmisbruik. Volgens de Rechtbank Rotterdam zijn

20 Rb. Midden-Nederland (NL) 25 mei 2022, C/16/496535/ HA RK 20-20, <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBM-NE:2022:2321> en Rb. Midden-Nederland (NL) 25 mei 2022, C/16/497205/ HA RK 20-33, <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBMNE:2022:2320>. Zie ook in deze zin: Rb. Noord-Holland (NL) 23 april 2019, LEE 18/2451, <https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:RBNNE:2019:3761>.

21 Landgericht Wuppertal (DUI) 29 juli 2021, 4 O 409/20, <https://openjur.de/u/2351736.html>.

22 Bijv. Oberlandesgericht Köln (DUI) 13 mei 2022, 20 U 295/21, <https://openjur.de/u/2397226.html>; Oberlandesgericht Dresden (DUI) Dresden 15 maart 2022, 4 U 1905/21, <https://openjur.de/u/2395117.html>.

23 Bijv. Landgericht Gießen (DUI) 8 september 2022, 2 O 186/22, <https://openjur.de/u/2455784.html>.

24 RvS (NL) 24 augustus 2022, ECLI:NL:RVS:2022:2403, <https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:RVS:2022:2403>; Rb. Zeeland (NL) 14 oktober 2022, AWB-21_1058, <https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:RBZWB:2022:5975>; Rechtbank Limburg 2 april 2021, AWB 20/2151, AWB 20/2152, AWB 20/2153, AWB 20/3315 en AWB 21/890 t/m AWB 897, <https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:RBLIM:2021:2946>.

25 Rb. Limburg (NL) 2 april 2021, AWB 20/2151, AWB 20/2152, AWB 20/2153, AWB 20/3315 en AWB 21/890 t/m AWB 897, <https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:RBLIM:2021:2946>.

daarvoor zwaarwichtige gronden vereist. Dit is het geval wanneer rechten zodanig evident zijn uitgeoefend voor een ander doel dan waartoe zij zijn gegeven dat de uitoefening van die rechten blijkt geeft van kwade trouw. Opdat er sprake kan zijn van misbruik van het recht op inzage, dat wordt uitgeoefend met het oog op een andere procedure, moet er dan ook sprake zijn van bijzondere omstandigheden. Die waren niet gebleken in de onderhavige zaak.²⁶

Het Duitse Amtsgericht Kerpen lijkt nog strenger te zijn dan de hierboven aangehaalde rechtspraak. In een zaak oordeelde het Amtsgericht vooreerst dat het nastreven van bijkomende doeleinden niet voldoende is om te besluiten tot rechtsmisbruik.²⁷ In diezelfde zaak stelde het Amtsgericht verder dat de betrokkene het recht had om persoonsgegevens op te vragen voor de voorbereiding van een gerechtelijke procedure. De rechtbank concludeerde dat er in deze zaak geen voldoende aanwijzingen waren dat de betrokkene het recht op inzage had uitgeoefend voor uitsluitende of overwegende doeleinden anders dan het uitoefenen van zijn rechten onder de AVG.

2.5. ANALYSE

Het lijkt weinig twijfel dat ook in België verzoeken om inzage (en andere rechten van betrokkenen onder de AVG) kunnen worden geweigerd wanneer de uitoefening van die rechten rechtsmisbruik vormt. Op basis van het Arrest van het Marktenhof (over het klachtenrecht) en bovenstaande analyse van buitenlandse rechtspraak, is de cruciale vraag in welke omstandigheden verwerkingsverantwoordelijken zich kunnen beroepen op het verbod op rechtsmisbruik om (bijvoorbeeld) een verzoek om inzage te weigeren.

In de eerste plaats moet worden benadrukt dat elke beperking op het recht op inzage restrictief moet worden geïnterpreteerd. Dit geldt eens te meer voor een weigering op basis van rechtsmisbruik. Rechtsmisbruik vereist immers de uitoefening van een recht op een wijze die “kennelijk” de grenzen te buiten gaat van de uitoefening van dat recht door een bedachtzaam en voorzichtig persoon. Terughoudendheid is dus aangewezen.

Wanneer een verzoek om inzage **uitsluitend** wordt uitgeoefend voor andere doeleinden dan het verzekeren van de grondrechten op de bescherming van persoonsgegevens, lijkt het mogelijk dat er sprake is van rechtsmisbruik, bijvoorbeeld, wanneer een betrokkene zijn recht op inzage uitoefent met als enige doel het initiëren van een gerechtelijke procedure of het verzamelen van bewijsmateriaal in het kader van een lopende procedure. Indien daarentegen een verzoek om inzage, **zelfs gedeeltelijk**, wordt uitgeoefend om daadwerkelijk kennis te krijgen van de verwerking van persoonsgegevens en/of om de rechtmatigheid ervan te controleren, kan dit verzoek niet afgewezen worden op grond van rechtsmisbruik; ook niet wanneer de eventueel verkregen informatie vervolgens wordt aangewend voor een ander doel.

In de praktijk zal het (voor verwerkingsverantwoordelijken) niet evident zijn om deze verschillende omstandigheden te onderscheiden en aan te tonen. Een redelijke visie zou zijn dat het aan de verwerkingsverantwoordelijke is om aannemelijk te maken dat het recht op inzage evident voor andere doeleinden wordt gebruikt dan waarvoor het is bedoeld conform de AVG. De verwerkingsverantwoordelijke kan ons inziens niet gevraagd worden om het (negatieve) bewijs te leveren dat er geen AVG-conform doel schuilt achter het verzoek om inzage. Verder kan het ons inziens evenmin zo zijn dat de minste bewering van de betrokkene – tegen de gegeven omstandigheden in – zou volstaan om te besluiten dat zijn verzoek een AVG-conform doel dient en dus er geen sprake kan zijn van rechtsmisbruik. Het algemeen rechtsbeginsel van rechtsmisbruik moet toelaten om niet-bedoelde uitwassen van het recht op inzage (en andere subjectieve rechten onder de AVG) in de praktijk uit te sluiten.

Deze redenering lijkt steun te vinden in het Arrest. Het Marktenhof stelt dat er voor elke ingediende klacht moet worden nagegaan wat de werkelijke beweegreden is van de klager. Hierbij merkt het Marktenhof op dat “[h]et ver

²⁶ Rb. Rotterdam (NL) 19 maart 2021, ROT 19/5030, <https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:RBROT:2021:2306>.

²⁷ Amtsgericht Kerpen (DU) 22 december 2020, 106 C 96/20, <https://openjur.de/u/2316834.html>.

weer [van de GBA][...] niet op afdoende wijze [motiveert] dat de klaagster geen andere bedoelingen zou hebben gehad dan het neerleggen van een klacht wegens schending van haar privacy". Na onderzoek van de werkelijke beweegredenen, kunnen klachten die uitsluitend worden ingesteld voor andere doeleinden dan gegevensbescherming, volgens het Marktenhof dus worden geweigerd op basis van het verbod op rechtsmisbruik. Een letterlijke lezing van bovenstaande paragraaf zou daarnaast ook kunnen leiden tot de conclusie dat een klager louter en alleen de eerbiediging van het recht op bescherming van persoonsgegevens voor ogen mag hebben, waarbij elk ander 'bijkomstig' doel rechtsmisbruik kan inhouden. Deze lezing gaat wellicht te ver en zou afbreuk doen aan de restrictieve toepassing van rechtsmisbruik. Wellicht moet deze stelling van het Marktenhof eerder gelezen worden als dat de GBA had moeten motiveren dat de klaagster in kwestie minstens daadwerkelijk het doel had om de schending van haar privacy aan te kaarten nu de verwerkingsverantwoordelijke (hier: de FOD Financiën) aannemelijk had gemaakt dat het klachtenrecht gebruikt werd voor een ander doel.

In een latere beslissing²⁸ is de GBA in die zin nagegaan of het recht op inzage van een klager effectief – zowel objectief al subjectief – het doel van de AVG diende, namelijk om de bescherming te garanderen van het recht op de persoonlijke levenssfeer, en er niet in bestond een ander, ongerechtvaardigd voordeel te verkrijgen. De GBA oordeelde dat – niettegenstaande de litigieuze context waarbinnen het verzoek van de klager zich situeerde – het recht op inzage de enige wijze was voor de klager om inzage te krijgen in welke persoonsgegevens de verwerkingsverantwoordelijke verwerkte en op welke wijze deze verwerking desgevallend gebeurde. Al lijkt deze beslissing van de GBA weinig feitelijk onderbouwd te zijn, beantwoordt zij hiermee (minstens formeel) aan het arrest van het Marktenhof.

De toepassing van de figuur van rechtsmisbruik op het AVG recht op inzage is hoe dan ook verre van evident. Op heden is het als verwerkingsverantwoordelijke aangewezen om een grote mate van terughoudend aan de dag te leggen. De eventuele toepassing zal in elk geval een doorgedreven beoordeling vereisen van alle relevante elementen in de gegeven omstandigheden. In dat verband is het uitkijken naar de beslechting van de procedure voor het Hof van Cassatie. Verder zal ook het antwoord van het Hof van Justitie op een prejudiciële vraag die werd gesteld door het Duitse Bundesgerichtshof hopelijk meer houvast bieden.²⁹ Die vraag betreft precies of een betrokkene het recht op inzage kan uitoefenen voor een ander doel dat geen verband houdt met gegevensbescherming, maar desalniettemin legitiem is. Advocaat-Generaal Emiliou lijkt deze vraag alvast bevestigend te beantwoorden, maar helaas zonder eventuele grenzen (zoals rechtsmisbruik) aan te geven. *To be continued ...*

²⁸ Geschillenkamer van de GBA 17 mei 2023, nr. 57/2023, beschikbaar op <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/beslissing-ten-gronde-nr.-57-2023.pdf>, punten 64-70.

²⁹ Verzoek om een prejudiciële beslissing ingediend door het Bundesgerichtshof (DUI) op 10 mei 2022, nr. C-307/22, FT / DW.